

Magiczny
Kraków

Otwarcie wystawy plenerowej: ARTE ET MARTE Stanisława Starzewskiego krajobrazy artystyczne i militarne na Forcie nr 2 Kościuszko

2025-08-26

Serdecznie zapraszamy na otwarcie wystawy plenerowej: ARTE ET MARTE Stanisława Starzewskiego krajobrazy artystyczne i militarne, które odbędzie się w dniu 23 sierpnia 2025 r. (sobota) o godz. 16:00 na terenie Fortu 2 "Kościuszko".

Podczas otwarcia będzie niepowtarzalna możliwość zwiedzania tej niezwyklej wystawy, które prowadzi będzie jej współautor Pan dr inż. arch. Krzysztof Wielgus.

Arte et marte czyli sztuką i orężem. To tytuł wystawy plenerowej, przygotowanej przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie, w oparciu o unikatowe zbiory fotograficzne, udostępnione przez Państwa Jadwigę i Witolda Starzewskich. Twórcą kolekcji był człowiek niezwyklej - forteczny inżynier, kapitan, później major cesarskiej i królewskiej armii, ostatni dowódca Dyrekcji Inżynierii Twierdzy Kraków, po 1918 r. pułkownik Wojska Polskiego, jeden z twórców wojsk inżynieryjnych II Rzeczypospolitej, współautor zwycięstwa 1920 roku, aktywny uczestnik konspiracji Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej; artysta i wynalazca - Stanisław Starzewski (1875-1969).

Jest to opowieść o dawnym Krakowie, militarnym i niemilitarnym, opowiedziana obrazami, utrwalonymi na kliszy przez jednego z twórców Twierdzy Kraków i równocześnie wrażliwego artystę, będącego uosobieniem *Belle époque*, Młodej Polski; równocześnie - drugiej rewolucji przemysłowej, jej techniki i sztuki. Cenne, w większości prezentowane po raz pierwszy fotografie, zestawione są w trzech grupach tematycznych, niejako w 3 odsłonach niezwyklej spektaklu, wyreżyserowanego przez samego Bohatera narracji. Najpierw przedstawia się nam jako człowiek - syn nobliwej krakowskiej rodziny, uczeń, kadet, inżynier wojskowy i pułkownik Wojska Polskiego, następnie ukazuje warsztat swojej pracy - tajemnicze oblicze Twierdzy Kraków, wielkiej przestrzennej instalacji militarnej, mającej wpływ na przebieg i rezultaty I wojny światowej, a na koniec, bierze nas na wycieczkę po Jego Krakowie i okolicach, prowadząc poprzez pełne wdzięku i powabu krajobrazy z początków XX wieku - tak harmonijne i malownicze, iż w 1912 roku brytyjski twórca idei "miast ogrodów" - Ebenezer Howard nazwał je wprost "miastem-ogrodem z naturalnego rozwoju". Na wielu zdjęciach inżynier-artysta, we wzruszający sposób portretuje swoją małżonkę, towarzyszkę fotograficznych wypraw, Austriaczkę rodem, Polkę z wyboru - Hildę z d. Trisch.

"Wehikułem czasu", przenoszącym zwiedzających w krajobrazy epoki "Zielonego Balonika", romantycznych okolic Krakowa i równocześnie groźnych, pancernych fortów, będzie przywołany z niepamięci, odrestaurowany do standardu parku - zachodni front Fortu 2 "Kościuszko", a dokładnie - jego kaponiera VI. Tam, w obecności Rodziny płk. inż. Stanisława Starzewskiego, w dniu 23 sierpnia 2025 r. o godz. 16:00 ukazane będą po raz pierwszy i pozostawione w otwartej ekspozycji plansze wystawy - jak "okna" do zaginionego świata środkowoeuropejskiej Atlantydy, Krakowa sprzed 120 lat.

Wystawa inicjuje scenograficzne i ekspozycyjne wykorzystanie parkowo-fortecznych przestrzeni Fortu

**Magiczny
Kraków**

2 "Kościuszko" - Pomnika Historii Rzeczypospolitej Polskiej, odrestaurowanych i dedykowanych zarówno rekreacji jak i kulturze Krakowa przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie. Jej scenariusz opracowali: Jadwiga Starzewska i dr inż. arch. Krzysztof Wielgus; autorką kompozycji graficznej jest mgr inż. arch. krajobr. Marta Chrzęszczyk.